

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

**Zaradi premnovega gradiva priobčimo
zaostale spise prihodnjič, za kar naj nam
p. n. gosp. dopisatelji blagovoljno oprostite.
Vredništvo.**

Dolenjska vina.

(Piše Anton Ogulin, načelnika kmetijske podružnice namestnik
v Novem mestu)

Dolenjska prideluje že mnogo stoletij znana „marska vina“; toda kakor Francoska, ki stoji na najvišji stopinji vinoreje, ne prideluje samo dobra vina, kakor Medok in Muškatelec, in Nemčija ne samega Johanisbergerja in Ridesheimca, ravno tako rodi tudi Dolenjska mnogovrstna vina, kolikor bolj ali manj se vinogradi obdelujejo, kolikor boljša je zemlja ter prisojniša lega, in kolikor žlahtnejše so trte. Vendar pa ne bo nihče naša sicer dobra in zdrava vina presojeval v kleti posestnika, kateri ima svoj vinograd na skrajni meji vinoreje, v obsežku kakih 400—600 kvadratiških sežnjev; ali pa po vinih, ktera hoče Gorenec imeti po 5—6 goldinarjev na dom pripeljana, ali pa še celo po vinu, ki je nekdanj rastlo na „Zelenem hribu“ pri Ljubljani. Ako hočemo tedaj vina na tanko presojevati, soditi jih moramo iz vinograda kakega velikoposestnika, posebno pa če je bil vinograd kedaj last kakega samostana, kajti gospodje redovniki so ljubili dobro kapljico, vedeli jo pa tudi pridelovati. Vina se morajo presojevati po letinah, če ne boljših, vsaj srednje vrste, ne pa po zadnjih letinah, ktere so bile vsled slabega vremena in paleža slabé.

Gotovo se zamore reči, da naša vinoreja ni na onej stopinji, na kterej bi lahko bila, kajti, zaostali smo za drugimi deželami, ktere so se v vinoreji počasi povzdigovale. Vendar pa je naša vinoreja še dosti dobra, kajti tudi Nemško in Spodnje Avstrijsko se je še le povzdignilo v vinoreji po nekej vpeljavi Velinerjevi. Obe ti deželi ste še pred kakimi 50 leti sploh le srednja vina rodili, da še celo pri vinorejskem shodu na Duňaji 1879 dobil sem v pokušnjo spodnjeavstrijska vina, ktera so bila slabša nego naša srednja vina.

Ker so vzlasti po naših starih vinogradih trte jako neredno usajene, se gotovo ne more po okusu enako vino pridelovati. Toda, komur se ne toži dozorelo grozdje razvrstiti, ter žlahtnejše posebej prešati in vino posebej spraviti, ta bo čez nekaj let poskušnje gotovo dobra vina imel. Ume se, da mora tudi natanko vedeti razmere raznih vin, ter njih posebnosti. Z dobro pripravljenimi vini se mu ne bo potreba bati konkurence. To se razvidi iz tega, da se je, ko sem ob vinskem shodu v Mariboru leta 1876 v imenu c. kr. kmetijske družbe poslal Dolenjska vina v razstavo, izmed mnogih vrst iz vseh krajev našega cesarstva poslanih, Dolenjskemu vinu pripoznala srebrna spomenica, ktero sem potem izročil omenjeni družbi.

V naših vinogradih nahajajo se te domače vrste trt, posebno ugodne za bela vina: Drobna belina, bela ribola, kraljevina, žlahtni javor, tičina, kavčina, ter po naših krajih precej razširjena „laška trta“, ktera daje pri pravej porabi precej dobro vino. Lanska pokrajinska razstava v Krškem je dokazala, da niso Burgundska Portugalska in Rulandska vina ter vina iz talijanskega rivčeka in nemškega rizlinga Dolenjcem neznana.

Grozdje, ktero ima v dobrih letinah pri 4—6 tisočeri delih kisline 22—26 odstotkov sladkorja (cukra) bi strogega presojevalca lahko prepričale, da je Dolenjska pripravna za vinorejo. Jako nepripravno je pa to, da se naša vina prezgodaj prodajo, in ne še le potem, ko so se v shrambah dovelj za prodaj pripravila. Kdor je poznal naša vina od leta 1868 naprej, (starejših od let 1822, 1834, 1839, 1841, 1846, 1848, 1859 tu ne omenim, ker mora že precej star biti, kdor jih je poznal) ta našemu vinu ne bo pridjal imena „cviček“.

Ker se je pa govorilo, da imajo dolenjska vina preveč kisline, poslal sem bil svoje rudeče vino iz črne tičine od leta 1868 v nekoliko steklenicah več gospodom v vinarstvu izkušenim, s katerim sem se bil pri razstavi leta 1873 seznanil, na Ogersko, po Avstriji in na Nemško, posebno pa ravnatelju vinorejske šole v Pešti,

dr. Encu v poskušnjo. Vsi so pripoznali, da spada to vino mej boljša vina, vendar je bilo pri nas imenovano dolenski „cviček“.

Gospod ravnatelj Dolenc, v tej zadevi gotovo važna osoba, kateri je bil Novomeško razstavo sè svojo navzočnostjo počastil, se je o naših vinih prav pohvalno izrazil. Rekel je, da se naša „kraljevina“ jako približuje Rizlinskemu vinu, ter da potrebuje le dobre postrežbe, in skrbnega pripravljanja v kleti, da bi zamogla našo vinorejo postaviti na našem ugodnemu podnebjju primerno stopinjo. Ker je kmetijska podružnica po večletnej skušnji iz vseh vinogradov, kjer se blaga kaplja prideluje, vzpoznala, da je naša Dolenska za vinorejo dovolj sposobna, delala je že od leta 1873 na to, da bi se na Dolenskem ustanovila vinorejska šola; tudi jaz štel sem si v posebno čast, biti med prvimi možmi, ki so se za to potegovali.

Ker se je pa po Dolenskem trtna uš prikazala, pokončal se je jeden del vinogradov, drugi pa je v velikej nevarnosti. Za to pa ne bomo rok križem držali, ter leno postopali v vinoreji, ampak obnašati se hočemo, kakor pristoji možem, spominjajoči se pregovora: „Pomagaj si sam, in Bog ti pomore“.

Vrednost sadjereje poznamo, ter se mnogo trudimo, da bi jo pospeševali kjer in kolikor je mogoče; toda mi hočemo v svojih vinogradih, kojih vino je že rimski cesar Prob tako cenil, da se je mnogo trudil, da bi pospešil vinorejo do obrežja Save (kakor piše A. Diemitz v svojej zgodovini Kranjske I. str. 88). Prizadevati si hočemo, da bomo kljubu trtnej uši zamogli dobro kapljo v svojih vinogradih pridelovati.

Manjši posestniki zamorejo se le z vinorejo živeti, ker njihovo zemljišče navadno za drugo nij pripravno. Drevje se ne dá tja nasaditi, kjer bi morala trta stati, ker bi moral gospodar najmanje 15 let čakati na sadje, ter med tem časom od zraka živeti; slednjič bi mu pa prinašalo le sadje ali pa jabolčnik, kterege naj pije, komur se zljubi, nikakor pa ne pravega vina, kateri se zamore v jeseni takoj v denar spraviti.

V Novem mestu 24. aprila 1885.

Metodova slavnost - slovanska slavnost.

Obljubili smo vam zadnjič, da hočemo povedati, kako se slavi po slovenskem svetu tisočletnica smrti sv. Metoda. Dano obljubo hočemo nekoliko spolniti.

Kako smo obhajali v našej milej deželi ta spomin od 6. aprila skozi vso osmino, vam je dobro znano. Po nekterih krajih so cerkveno slovesnost tudi še zvnaj cerkve povzdigovali s petjem, primernimi govori itd. Ali samo s tem,

Slovenci še nečemo biti zadovoljni. Mnogo jih bode popotovalo v daljno Moravsko, tje na veličastni Velehrad, kjer počivajo telesni ostanki sv. aposteljna Metoda. V Ljubljani se je ustanovil odbor, ki vabi Slovence na to božjo pot. Odrinili bodo 12. avgusta čez Dunaj na Velehrad, 15. avgusta bodo imeli tam slovesno službo božjo. Od todi bodo šli pa še dalje skozi Olomuc v zlato Prago na Češkem. Vožnja sama bode veljala v 3. razredu le nekaj čez 21 goldinarjev. Razun tega je pa tudi katoliška družba v Ljubljani razposlala povabilo za to božjo pot. Pravi, da naj bi se napravila ali od 5. do 12. julija — ali od 15. do 22. avgusta. Za kateri čas se jih bode več oglasilo, takrat se bode pa romalo. Kdor bi hotel iti s temi ki bodo šli baje samo do Velehrada, naj se oglasé do binkošti v Ljubljani pri g. veleč. proštu Jarcu, predsedniku katoliške družbe v Ljubljani. Ni dvoma, da jih bode šlo mnogo izmed nas, ali s prvimi ali z drugim vlakom počastit sv. Metoda.

Kakor mi, slové sv. Metoda tudi drugi katoliški Slovani — Hrvatje, Poljaki in Čehi po Pemskej in Moravskej. Najslovesniše, seveda, pa se godi to na Velehradu samem. Prva slavnostna osmina je bila od 14. do 21. februarija, druga pa kakor pri nas od 6. do 14. aprila. Prva že je bila jako častitljiva, kajti prišlo je 160.000 romarjev — največ iz Moravskega. Tudi sicer slavé svetnika na različne načine; tako so darovali moravski bogoslovci cerkvi sv. Cirila in Metoda jako dragocen krsten kamen iz kararskega marmorja. Katoliški Bolgari si prizadevajo na povabilo svojega nadškofa v Solunu, v tem mestu sv. bratoma Cirilu in Metodu v čast postaviti veliko cerkev; kakor znano je ravno Solun rojstno mesto teh dveh svetih mož. — Tako bi se še marsikaj družega dalo povedati, kako se skušajo katoliški slovani v češčenju sv. Cirila in Metoda.

Ali žali Bog, niso vsi Slovani tudi katoliški: — velika večina jih je, ki so se, zapeljani, od Rima odtrgali, (kako se je to zgodilo, upamo, da vam bomo še razložili v „Dol. Nov.“). Te zovemo razkolnike ali ločence. Imajo sicer z nami enako vero, le papeža nočejo spoznati za svojega najvišjega poglavarja. Razkolniki so večinoma Srbi, Bulgari in Rusi, blizo osemdeset milijonov ljudi. Pač žalostno, da Slovani v veri nismo edini!

Ali sv. brata pa česté tudi ti Slovani nam enako kot aposteljna, ki sta jim prinesla krščansko vero. Poglejmo nekoliko, kaj so jim storili letos v počeščenje, ob tisočletnem spominu Metodove smrti!

Najprej povemo, da so obhajali razkolniki smrtni dan sv. Metoda ne kakor mi 6., ampak

še le 18. dan tega meseca. Zakaj? Zato, ker so v letu zastali za nami za 12 dni. Pratio je namreč popravil rimski papež Gregor XV. — zato je oni nočejo sprejeti, akoravno vejo, da imamo mi prav uni pa ne. Če je pri nas 18. dan kacega meseca, imajo razkolniki še le 6. dan.

(Konec prihodnjic.)

Dolenjska, probujaj se!

Predragi Dolenjci! „Dolenjske Novice“ so obljubile, da vam hočejo novice prinašati in naše kmetsko in rokodelsko ljudstvo v vsakem obziru podučevati. Da svojo nalogo bolje dopolnijo, zato bomo v naslednjem članku natančneje razložili: kako je naš državni zbor sestavljen, kako se voli, kaj ima opraviti, kakošne lastnosti naj imajo možje, ktere naj za državne poslance volimo, koga naj pred in pri volitvi za dobre in odkritosrčne svete poprašamo in se po njih držimo, in kako naj pri sedanji volitvi v državni zbor ravnamo. Po vrh tega bomo dodali — ker so volitve pred durmi — kako naša dolenjska krajina voli in koliko državnih poslancev pošilja v državni zbor.

Ker bi natančen in popolen popis in odgovor imenovanih točk preveč prostora porabljeval in razmere preveč na drobno popisoval, — kar pa ni naš namen — zato povemo v naslednjem le glavne poteze te reči, toliko v kolikor zadostuje našim bralcem in navadnim volilcem.

Avstrijski državni zbor obstoji iz dveh popolnoma ločenih zbornic: iz gospodske zbornice in iz zbornice državnih poslancev. Za nas Avstrijce je ta slednja imenitnejša, ker se navadno tiče večinoma te zbornice, kar iz državnega zbora slišimo ali beremo. Toda, da bodo bralci „Dolenjskih Novic“ vedeli, kaj je gospodska zbornica, kdo in kako se v njo voli, zaradi tega nje sestavo zaznačimo. Poslanci ali kakor se v gospodski zbornici imenujejo „članovi“ se v njo od avstrijskega prebivalstva ne volijo. Članovi gospodske zbornice so vsi polnoletni principi naše prevzvišene cesarske hiše Habsburg-Lotrinske, polnoletni veleposestniki bogatih rodovin avstrijskega plemenstva, katerim je presvitli cesar to častno mesto podedovalno podelil. Dalje so članovi gospodske zbornice vsi nadškofje in knezoškofje, katerih škofije so v Cislajtaniji in potem imenitni možje, ki so si za državo ali cerkev, vednost ali umetnost, velike zasluge pridobili, in kojim je cesar podelil za čas njihovega življenja to častno mesto. Število članov v gospodski zbornici je spremenljivo, navadno je okoli 160. Iz tega se razvidi, da je gospodska zbornica delj časa iz istih članov zastopana; samo če eden ali drugi nje ud umrje, ali

če postane kateri princ ali ud bogatega plemenstva avstrijskega polnoleten in v njo vstopi, ali pri posebnih imenovanjih, se ona nekoliko spremeni.

Sedaj pak pridemo k osnovi zbornice državnih poslancev.

Zbornica državnih poslancev je vedno iz 353 poslancev iz vseh dežel Cislajtanije sestavljena, in sicer pripada na vsako deželo natanjko določeno število voljenih državnih poslancev. Tako voli Kranjska 10, Štajerska 23, Koroška 9, Primorska t. j. Goriško in Gradiška, Trst z okolico in Istrija skupaj 12 državnih poslancev. Volitve v državni zbor veljajo za dobo 6 let in se po preteku tega časa ponavljajo. Volitve so pa neposredne ali direktne in posredne ali indirektne; veleposestniki, mesta in trgovinske zbornice volijo na prvi, kmečke občine pa drugi način. Volitve v državni zbor sme se vsak Avstrijec, ki je spolnil štiriindvajseto leto vdeležiti, če ima zraven tega pravico v deželni zbor voliti po postavah, v njegovi deželi veljavnih. Tiste osebe pa, ki so mladoletne, ali ki dobivajo siromašne podpore, ali ki so v konkurzu in slednjič one, ki so zavolj tatvine, goljufije itd. kaznovane bile, se ne smejo volitve vdeležiti.

Za nas Dolenjce je posebno posrednja ali indirektna volitev za državni zbor važna, in to hočem natančneje narisati.

Ker cela Kranjska dežela voli samo 10 državnih poslancev, od teh pa pripadeta 2 na veleposestnike in 3 na mesta in trgovinsko zbornico, zato volijo vse kmečke občine na Kranjskem 5 državnih poslancev. Torej polovico. V namen volitve so tedaj vse kmečke občine razdeljene na pet volilnih okrajev. Na Dolenjskem n. pr. pripadajo sledeče občine v eden volilen okraj. Vse kmečke občine sodnijskih okrajev: Novomesto, Kostanjevica, Krško, Črnomelj in Metlika volijo enega poslanca. Ako bi pa morali vsi volilci imenovanih okrajev v enem mestu se sniti ali skupaj priti, bi to ne le preveč stroškov posameznim volilcem prouzročevalo, ampak bi tudi preveliko nemirnost v deželi napravilo, zato pak so se uredile posredne volitve in sicer na tak način. Volilci kmečkih občin na vsakih 500 duš v občini, volijo enega volilnega moža. Tako volijo občine, če imajo 2000 prebivalcev, štiri volilne možje.

Ti volilni možje potem se snidejo v posameznih volilnih okrajih in vsi volijo potem enega državnega poslanca z absolutno večino t. j. polovica od oddanih glasov mora nemu pripasti.

Državni zbor ima nalogo potegovati se za pravice, dolžnosti in interese vseh v njem zastopanih kraljevin in dežel.

V obče ima državni zbor mnogo pravic, najvažnejša je seveda ta, da on vsako leto število

novincev ali rekrutov pri novačenju določuje, pobiranje davkov dovoljuje, da postave, veljavne za vso cesarstvo, sklepa itd.

Ker je upliv državnih poslancev tako zelo mogočen; ker je od njih, gledé podpor za revneje dežele, mnogo odvisno, če se znajo in hočejo na pravem mestu zato potegovati; ker so zastopniki vse dežele na tako visokem mestu: zato pak morajo poslanci imeti posebno dobre duševne lastnosti in neomadeževano poprejšnje privatno življenje. Tu tedaj gre natanjko poznati **značaj** onega, komur se tolike pravice, tolika čast podeli; vrh tega mora biti vsestranska izobraženost združena z bogato življensko izkušnjo najpotrebnejša lastnost vsacega državnega poslanca. Da je vselej težko, take može dobiti, je sicer istina, a vendar ima ravno naš premili narod dokaj mož: ki so storili že veliko za njegov občni blagor njemu požrtvovalno podarujejo vse svoje sile, in njega vodijo neprestano do višje in boljše omike. Take može, ki razumevajo naše prave nadloge in prizadevanje, ki so kot hrast značajno vzrejeni, katerim tudi vselej naše posebne želje zamoremo v domačem jeziku razodeti, ki so z nami in med nami vzrastli; takim možem pravim, podelimo brez nevarnosti dolžnosti in čast državnega poslanca v roke. Vzlasti naše dolenjske kmečke občine morale bi na vsak način na to gledati, da zadobo v prihodnje oba taka državna poslanca, ki bi strinjala vse našete lastnosti v polnej meri v sebi, in katera bi bila vzeta tudi iz naroda.

Marsikateri bode vskliknil, jaz bi bil že s tem ali unim narodnjakom zadovoljen, toda volilni odbor, ki je zato sestavljen, drugače sklone in discipline ali edinosti nočem krušiti pa bi morda malo pomagalo moje prizadevanje!

Glejte, ravno izvrševalni odbor je tisti, ki vselej za mnenje volilcev natanjko poprašuje, predenj kandidate za deželni ali državni zbor navetuje. To na tak način stori, da pri veljavnejših možeh na deželi, kakor so: častita duhovščina, narodni uradniki, odlični in premožni narodnjaki, za svet vpraša. Zato pak je vseh volilcev sveta in prva dolžnost, da se med seboj zedinijo in le take može za svoje zastopnike želé, od katerih so prepričani, da bodo edino za njih blagor delovali.

Take razodete želje nasproti zaupnim možem, uplivajo mogočno na izvrševalni odbor, in ta je tako rekoč prisiljen, da potem v ztrza volji narodovi — in to je pravi pomen vsake volitve. Take zastopnike želi narod in take si tudi izvoli.

Zato je edino prava pot pred volitvami in pri njih se posluževati svetovle ónih odličnih mož, od katerih je vsak volilec do dobrega pre-

pričan, da oni mislijo in želé samo korist naroda. V tej zadevi odlikuje se v prvej vrsti naša veličastna duhovščina, narodno učiteljstvo, narodno uradništvo in odlični narodnjaki in domoljubje. Na te se vsak sme in zamore vsikdar popolnoma zanašati.

Ker se volitve za državni zbor približujejo, zato naj spregovorim še nekaj besed o tem, kako se pri volitvah zadržimo. Ker se smemo nadjati, da bode izvrševalni odbor sevestno naslanjal in oziral na želje svojih volilcev, ker nam bode gotovo le take gospode v volitev priporočal, o kojih smo prepričani, da bodo neprestano delovali le za blagor našega naroda, in koji so si že pridobili mnogo zaslug za narod, zato pokažimo pri volitvah, da smo politično zreli narod, in da se povsem vseh naših pravic zavemo. To nam bode vodilo, da vsi soglasno enega kandidata volimo in mu tako vse zaupanje pokažemo.

Nazadnje naj dodam še, v katerih skupinah Dolenjska voli.

V skupini mest volijo naslednja mesta in trgi enega državnega poslanca: Novomesto, Višnjagora, Krško, Kostanjevica, Črnomelj, Metlika, Kočevje, Ribnica.

V skupini kmečkih občin volijo 1. Kočevje, z volilnim mestom v Kočevji; Trebnje, Žužemperk, z volilnim mestom v Trebnjem; Radeče, Mokronog, z volilnim mestom v Mokronogu. 2. Novomesto, z volilnim mestom Novomestom; Krško, Kostanjevica, z volilnim mestom Krškim; Črnomelj, Metlika, z volilnim mestom Črnomelj. 3. Ljubljana, Vrhnika, z volilnim mestom Ljubljano; Litija, Zatičina, z volilnim mestom Litija; Ribnica, Velike Lašče, z volilnim mestom Ribnico.

Te tri skupine volijo vsaka po enega državnega poslanca s posrednjo ali indirektno volitvijo z volilnimi možmi.

To nekako vodilo, ki ga našim Dolenjcem v resen preudarek podajamo. Na tak način zamorejo se naši Dolenjci svojih pravic zavedati in v lastno korist porabljevati. Živila sloga!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Za Kranjsko so razpisane volitve v državni zbor tako-le: Kmetске občine volijo svoje poslance na 28. maja; mesta in trgi na 2. junija, veliko posestvo pa 5. junija. Možje Dolenjci, glejte, da si izberete najprej značajne, trdne može za volilce, ki bodo volili moža, kterega vam bode priporočil narodni volilni odbor v Ljubljani!

V Trstu so ljudje, ki vedno gledajo čez morje na Laško, in bi bili raje pod laškim kraljem, kakor pod našim preljubim cesarjem. Pravijo

jim „iredentarji“. Ti iredentarji se trudijo na vso moč, da bi tudi Slovence okoli Trsta pridobili za svoje laške muhe. Zlasti jim je na tem ležeče, da bi okoličani volili v državni zbor mesto sedanjega poslanca, Slovenca Nabergoja — kacega Laha, ki bi delal zoper našo državo. — Bode pač zastoj! — Slovenec preveč ljubi svojega cesarja, preveč svoj materni jezik!

Kakošni so ti „laški“ Tržačani, se vidi iz tega, ker niso dovolili svetoivanskemu župniku, da bi v šolskih prostorih podučeval otroke v slovenskem in cerkvenem petju. Naj bi bil gospod prosil, da jih sme učiti laških pesem — precej bi mu bili dovolili, pa še plačila mu dali po vrhu!

Tržaško luko mislijo razširiti in popraviti tako, da bodo zaprli pot svobodnemu uvozu tujih pridelkov. Veljalo bode to 8 milijonov.

Volitve so koncem maja in začetkom junija povsod razpisane.

Kaj je novega po širokem svetu?

Med **Francozi** in **Kitajci** je boj potihnil; kaže se, da bodo napravili mir, ako ne pride kaka posebna sitnost vmes.

Kaj bi povedali iz **Egipta**, skorej ne vemo. Govori se jako različno. Gotovo je, da gre Angležem jako slabo — in da bi menda že radi Lahom prepustili, naj bi se ti vojskovali zoper Mahdija v Sudanu. Mislijo le, kako bi se srečno rešili zanjke v katero so se vjeli.

Tudi **Lahom** baje že prede, da so šli v vročo Afriko.

Rusi še vedno grdo ravnaajo s katoličani pa tudi s podložnimi Poljaki. Gotovo je grozna krivica, ker so zadnji čas vkazali, da se mora po vseh poljskih šolah vse učiti v ruskem jeziku razun krščanskega nauka.

Bode li vojska med **Rusi** in **Angleži**? Zadnji čas res nekako oostro govoré. Bati se je, da bi se vtegnila res vneti ta pošast, ki stori nesrečnih toliko ljudi.

Piše se nam:

Iz **Krškega okraja**. „Dol. Novice“ so zadnjič povedale, kako se slovenski domoljubi, posebno državni in deželni poslanci potegujejo za kmetovo korist, Imenovale so zadnjič v prvi vrsti g. dr. **Vošnjaka**. Danes naj pa še drugega moža pohvalno imenujejo, da se bodo na vse strani hvaležne pokazale, zakaj hvaležnost je lepa, ne hvaležnost pa grda reč. Za Slovence na Dolenjskem ima med državnimi in deželnimi poslanci skoro da največo zaslugo g. V. **Pfeifer**, župan v **Krškem**. To je sicer znano že povsodi po Dolenjskem, ali ker „Dolenjske Novice“ o njem še niso govorile, naj danes nekaj o njem povedó.

G. V. **Pfeifer** je že veliko let v deželnem in državnem zboru, in se je potegnil za potrebe Dolenjcev, kedar koli je bila prilika. Pomagal je zlasti s tem, da je v denarnih in davkarskih razmerah prosil pomoči pri visoki vladi in državnem zboru. Kolikor se spominjam je leta 1877. naglaševal in dokazal, da je Kranjska dežela v primeri s sosednimi deželami preveč z gruntnim davkom obložena, in se je z vspehom pritoževal zoper trdo eksekucijo zastran zaostalih davkov, tako, da opominjevalni stroški, ki so znašali prej 1 gld. 5 kr. za vsako četrtletje se znižali na 10 kr. pri davkih, ki znašajo 10 gld.

In kader je toča pobila, prepričal se je g. **Pfeifer** osebno o prizadeti nesreči in prosil v družbi s tovariši pomoči. Tako smo dobili Dolenjci leta 1874. mesto nasvetovanih 20.000 gld. na priporočilo tega domoljuba 30.000 gld. Za došle podpore v letih 1880., 1883. in 1884. potegnil se je v prvi vrsti g. **Pfeifer**, kar so hvalevredno pripoznali vsi hvaležni Dolenjci, in na kar me je te dni opozoril odličen slovenski domoljub v beli Ljubljani.

Sploh je v vseh nesrečah, naj si bodo požari, povodnja, trudil, da so pridobili podpore zadeti, kar je gotovo še v spominu volilcem.

Iz Cerkljan na Gorenjskem 20. aprila. — „Dolenjske Novice“ so se tudi nam Gorenjcem prikupile precej s prvo številko; — le tako naprej, in tudi po Gorenjskem si bote pridobili mnogo podpornikov! Ali nekaj vas prosimo: glejte, da bote list redno pošiljali! (Skrbelo se bode gotovo, začetek je vselej težak. Zato upamo, da nam bodo čč. gg. naročniki prizanesli, ako se je tu ali tam vrinila kaka neljuba pomota. Odslej bode boljše. Vredništvo.)

Pri nas so vedno le bolj žalostne novice. V vasi Šmartno so pogorele najboljše hiše; škoda je grozno velika. Ravno tisti dan se je neki devetnajstletni mladenič tako „šnopsa“ nalil, da je po noči umrl. — V bližnjem Velesovem je neki hudobni hlapec sinoči mladega moža do smrti pobil — tukaj so pa nekega Cerkljanca hudo stepli!

Kdo drugi je kriv toliko grozovite zdivjanosti in nesreč, kakor peklenški strup — špirit!?

Dolenjci, vi ga še ne vlečete tako, kakor pri nas — pa kakor se čuje tu in tam tudi že preveč. Prosimo vas mi, vaši gorenjski prijatelji, varujte se te pošasti, ako ne, se bodo godile pri vas grozovitosti, nad katerimi mi tolikokrat žalujemo.

Iz skrajne Dolenjske. Dolenjska stran še ni tako slaba, da bi bilo treba kar obupati — posebno če se pomisli, da se dá še dosti zboljšati: zemljišča lepše in globekejšje izorati, s boljšim gnojem pognojiti; vinograde prenarediti in bolj umno zasaditi; sadna drevesa pomnožiti, umno rediti, snažiti in vse pridelke v denar

spraviti. To vse pa seveda je le na nas kmetih samih največ ležeče.

Čas volitev je tukaj — a tu, ljubi rojaki, glejmo koga volimo! Beseda sama nam ne bodi dovolj — treba je voliti moža, ki ima res voljo pomagati nam. Kajti mogoče je, da se nam ta ali uni hlina z lepimi besedami — ali v srcu nima prave misli. Zato bodimo previdni in volimo, kogar nam bode osrednji volilni odbor v Ljubljani priporočal.

Iz Svibnjega. — Lansko leto je poslala neka občina na pemskega prošnje deželni odbor, da bi se otroci od jedne tam pristojne ciganske družine v odgojevalnico, stariši od teh pa v prisilno delalnico odveli. Deželni odbor je dal na to prošnje naslednje poročilo:

Cigani niso samo za celo deželo nadloga, ampak za celo državo, in težko bode kedaj mogoče doseči, da bi se cigani v delo podali in da ne bi zmiraj se okoli potepali in pa kralji, izvzemši slučaj, če bi se vsi cigani v prisilno delalnico odveli, ali to je postavam nasprotno. Jedina pomoč bi bila, ciganskim navadam precej v začetku v okom priti in jih poštenega delalnega življenja s tem privaditi, ako bi se na podlagi §§ 169. in 177 občinskega reda, otroci starišem proč odvzeli in jih v odgojevalnico odvedli, ter jih na javne stroške izrejali, ob jednem pa tudi ciganom iz tujih dežel uhod v dežele avstrijske države prepovedali.

Podpisani deželni odbor si torej dovoljuje predlagati: Visoki deželni zbor naj bi se na c. kr. deželno vlado s prošnje obrnil, naj bi ona ukrenila, da bi se ciganski otroci na stroške države v javne zavode odveli in ptujim ciganom uhod v omenjene dežele prepovedal.

Na ta način bi se zamoglo tudi pri nas proti ciganom postopati.

Že lani je jeden župan na Dolenjskem sprožil misel in tudi obljubil, da bode sestavil, predenj se deželni kranjski zbor zopet snide prošnje o tej zadevi, in da se bode z vsemi dolenjskimi občinami vzajemno dogovoril ter jih v okrožnici prosil, da ga v tej reči podpirajo. Mislim da ta dobrohotni namen bodo vse občine rade podpirale. Ali bojim se, da bi omejnjeni gospod župan te obljube ne pozabil.

Domače vesti.

(Presvitli cesar) podaril je občini Dolenja vas v političnem okraji Kočevskem za razširjenje šole 200 gld.

(Občina Grosuplje) je izvolila našega prezasluženega deželnega predsednika g. barona Winklerja za svojega častnega občana.

(Milostljivi naš knezoškof), preč. g. dr. Misija podali so se z graškim škofom za tri tedne v Rim.

(„Narodnemu domu“ v Rudolfovem) darovali so tečajem meseca marca: Slavno zastopstvo banke Slavije 100 gold.; g. Mihael Bogulin, župnik v Ajdovci 2 gld. V puščicah nabralo se je pri g. Rozi Brunarjevej 17 gld.; v Čitalnici 4 gld. — Vsem darovateljem izreka iskreno zahvalo odbor Novomeške Čitalnice.

(Za dolenjsko železnico in vinorejsko šolo) so prosili te dni na Dunaji pri ministrih naši državni poslanci. Njim sta se pridružila tudi gg. Kušar, predsednik in Murnik, tajnik trgovinski zbornici v Ljubljani. Le trkajmo, naposled se bo že odprlo.

(Pri novih volitvah) v občinski zastop v Radovici so bili izvoljeni: za župana Martin Volk iz Radovice št. 29. Za svetovalce: Matija Žugel iz Slamne vasi št. 4; Marko Gršič iz Bojanjevasi št. 10 in Marko Petrič iz Boldraga št. 5.

(Dolenjske toplice) se odpro z današnjim dnevom. Velika korist in dobrota ni samo nam Dolenjcem jako dobro znana, ampak slovi daleč po svetu; da bi železnico imeli, vse bi mrgolelo domačih in tujcev. — Prihodnjič hočemo kaj več o teh toplicah povedati.

(V Krškem) je v nedeljo 26. aprila ob 11. uri dopoldne v risarski dvorani govoril meščanski učitelj g. F. Seidl o meteorologiji ali vremenstvu. Vstopnina je bila 30 kr. za osebo in se bode porabila v to, da se poplačajo brzojavna vremenska poročila, ki se bodo naročila na Dunaji pri c. kr. osrednjemu zavodu za meteorologijo.

(Okrajna posojilnica v Krškem) je bila dné 14. aprila od okrožnega sodišča v Rudolfovem registrovana in v ondotni združni register vpisano načelstvo nove te posojilnice obstoječe iz gg.: Iv. Knavs, vikar v Krškem, kot ravnatelj; Iv. Lapajne, šolski ravnatelj, kot njegov namestnik in tajnik; Iv. Pfeifer, trgovec v Leskovici, kot blagajnik; Anton Jugovec, meščan in pekar v Krškem, kot preglednik in Anton Jurčec, meščan in klobučar v Krškem kot odbornik.

(„Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli“; spisal Janko Leban (Gradimir), ljudski učitelj. Ponatis iz „Uč. Tov.“, dobiva se v Milicevi tiskarni posebej, in stane mehko vezana 30 kr., pod križnim zavitkom 5 kr. več, to je: 35 kr. — Priporočamo jo tedaj učiteljem in učencem.

(Gospod Franjo Zakrajšek) je izdal pod imenom „Lira in Cvetje“ mične pesmice. Založila sta jih Iv. Dolinar in A. Bremic v Trstu. Lepa knjižica stane 60 soldov.

Razne vesti.

* (Nenavaden obrt.) Pred nekoliko dnevi je umrl v Parizu stavec, ki je svoja poslednja leta vrlo pametno iznašel sredstvo, da si služi kruh. Vsako jutro vstajal je ob dveh, ter vse delavce v svojem sosedstvu, od katerih je znal, da morajo iti rano za poslom, iz spanja budil. „Budilec“ je imel listino, v kateri so bila vpisana imena in stanovanja njegovih varovancev. Hodil je redno od hiše do hiše, v katerih so stanovali njegovi naročniki, zakričal pred vsako, ter še le tedaj dalje se napotil, kadar se je prepričal, da ga je slišal dotičnik. Vsak delavec plačal mu je na dan en sold. Naročiti se je moglo na teden, pa tudi na celi mesec, in tedaj je cenejše računat. Najboljše je stal po zimi, ko so dolge noči. To službo je opravljal več let vestno in točno. Pri pogrebu „budilec“ pričujoči so bili vsi njegovi naročniki, ter so ga spremili celo do groba.

Rešitev ugank

(v 8. št. „Dolenjskih Novic“.)

1. Hudobni jezik.
2. Kralj na kegljišču.
3. Dolžnik.
4. Cerkvena vrata.
5. Meh.

Prav rešili so jih sledeči gg.: Fran Vračun, Edvard Pajnič, Jožef Perko, Janez Rodič, Amalija Verbič, Franc Erčul, Jakob Uranc, Anton Kramar, Jakob Gregorič, Martin Kralj in Franc Golob. — Žreb je odločil Franc Erčula iz Zagorice pri Vél. Lašičah.

Opravki velikega travna.

Zdaj se vsa narava pomladi, vse je veselo; tedaj bodi tudi ti vesel in pridno kmetuj. Ko žito in okopavalne rastline nekoliko zrastejo, začno se okopavati in pleti. Turšica se nasaja, proso seje. Skednji naj se osnažijo za seno in slamo. Živini je boljše v hlevu zeleno klajo pokladati, kakor jo na pašo goniti. Maslo v tem mesecu nabrano je najboljšo. Ovce se strižejo. Mlada sadna drevesa obvaruj živine in mravelj, ter zlasti gosenic. Raki so zdaj najboljši. Ta mesec je zdravo zunaj biti, delati ali se sprehajati. Bučele začnejo rojiti. — Starši, ki hodijo na delo, naj jemljó otroke seboj na polje. Otroci sami brez varuha domá so že mnogo, mnogo škode učinili. — Vinograde se varuje zoper ponočne mrazove s kadenjem. V tem mesecu se vrši druga kop. Kompost ali mešan gnoj naj se premeče in z gnojnico polije. Krompir se okopava. Detelja se vprvič pokosi. Buče sadi. Letos tudi kebre pridno končuj, kuretnina jih rada žre — pa tudi dober gnoj ti dajo.

Sejmi na Dolenjskem.

1. maja v Železnikah, v Svibnjem, Tirni, Planini pri Crnomlji in na Travi. 2. maja v Boštanjju, v Banji Loki. Prvi pondeljek maja v Ljubljani. 3. maja pri Fari v Vél. Brusnicah za živino. 4. maja na Jesenicah, Poljanah, Kočevji, Krškem, v Litiji in Dobručah. V torek po sv. Florijanu v Šmarji. Četrtek po sv. Florijanu na Toplicah. Križev pondeljek na Vrhnikih. Na dan sv. Pankraca v Zagorji (za Savo) in v Koprivniku.

Loterijske srečke.

Trst	25. aprila	54	51	4	79	70
Gradec	18. aprila	83	36	53	59	35
Dunaj	18. aprila	63	62	4	41	73

Zahvala.

Za milo sočutje in za krasne vence o smrti naše preljubljene hčerke

M I C I

izrekamo vsim znancem in prijateljem najtoplejšo zahvalo. [31]

Rodbina Jenič.

Naznanilo.

V zalogi podpisane bukvarne so izšle „Šmarnice“ za leto 1885 z naslovom:

AVE MARIJA!

Podučljivo razlaganje molitve „Češčena si Marija!“
Za Šmarnično opravilo spisal

Jožef Kerčon,

duhoven ljubljanske škofije.

Z dovoljenjem visokočastitega kapitelvikarstva ljubljanske škofije.

XII. 338 str.

Te „Šmarnice“ se odlikujejo po posebno dobro odbrani tvarini in praktični izdeljavi. Že ime preč. gospoda pisatelja, vnetega pospeševalca Marijine slave, je porok, da bo ta prelepa Marijina knjiga v srcih vernih Slovencev na novo poživila ljubezen in udanost do prečiste Device in Matere Marije ter posebno dobro služila prelepi majnikovi pobožnosti.

Tvarina je tako-le razvrstena:

Materni dom — Marijina prva daritev — Mati, pozdravljena od Boga — Mati, pozdravljena od ljudi — Materno ime (2) — Materno srce (2) — Materna čast — Materna slava (2) — Materni dar (4) — Materna sreča (3) — Materna moč (3) — Materna bolečina (3) — Materni blagoslov (4) — Materna zvestoba (2) — Materna beseda za slovo — Pridejana je sv. maša, molitve po vsaki tihi maši, lavretanske litnije in sv. križev pot.

Cena te knjige je naslednja: Vezana v pol usnji 90 kr., vezana vse v usnji 1 gld. in vezana vse v usnji in zlata obreza 1 gld. 20 kr. Po pošti 10 kr. več. — Kdor jih 12 skupno naroči, dobi eno za nameček.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Ivan Lapajne v Krškem

je izdal sledeče knjige in knjižice za ljudske šole in učitelje:

Praktično metodiko cena 80 kr., Prvi poduk 60 kr. Fiziko in kemijo 60 kr. Prirodopis 56 kr. Zemljepis 26 kr. Geometrijo 24 kr. Malo fiziko 23 kr. Domovinoslovje 20 kr. Pripovedi iz zgodovine Štajerske 6 kr. Opis krškega okrajnega glavarstva 30 kr. Zgodovino štajerskih Slovencev 1 gld. 20 kr. Isti pisatelj ima v zalogi pisanke in risanke, potem mali slovenski zemljevid kranjske dežele z deli sosednih kronovin, 1 kr., mali slovensko-nemški zemljevid Avstrijsko-Ogerske, 1 kr. in zemljevid Krškega okrajnega glavarstva 5 kr. [32—1]

Rudninske mineralne vode

letos na novo napolnjene:

Carlsbader Mühlbrunnen, Marienbader Kreuzbrunnen, Selters, Haller Jodwasser, Giesshübler, Franz-Josefs Bitterwasser itd. [29—1]

Dobivajo se pri Dom. Rizzoliju v lekarni pri „Angelju“ v Novem mestu.

Prodaja zemljišč.

V Volmanovem gradu v Kandiji pri Novem mestu (Neuhof bei Rudolfswert) se prodajajo še vedno različna zemljišča, posamezne, ali pa več skup proti prav ugodnim pogojem. — Njive se dobivajo že od 60 goldinarjev naprej po raznih cenah. — Kmetovalcem, kateri se hočejo tu naseliti, je prav lepa prilika, si večje ali manjše skupno ležeče zemljišče blizo mesta pridobiti.

Kdor želi kaj kupiti, se vabi, da pride kmalu dotična zemljišča si ogledat; pismena poizvedovanja pa naj se pošiljajo [17—5]

lastniku Volmanovega gradu
pri Novem mestu. — Pošta Novomesto, Dolenjsko.

Hiša na prodaj,

s tremi deli hoste, nekoliko vinograda, z zidanem živinjskim in svinjskim hlevom. Natančneje se izve pri uredništvu „Dol. Novic.“ [25—3]

ANTON JERGEN,

urar v Trbovljah (Triffail)

prodaja in popravlja po prav nizki ceni stenske in žepne ure in brušene, za oči primerne očala. — Sprejema v popravo zlate in sreberne stvari. [27—2]

Službo iščem

v kaki pisarni ali grajščinskem oskrbništvu, ali temu enacemu opravilu. Star sim 42 let, slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi zmožen. O zanesljivosti in dobrem vedenju se zamorem skazati. [33]

Jakob Nose, iz Krke, vas Trebež št. 2.

Toplice na Dolenjskem

odpró se s

prvim dnevom meseca maja

Toplota te rudninske vode ima 30 stopinj R. — V gradu samem je 32 sob od 70 kr. do 1 gld. na dan. Ena kopelj velja 15 ali pa 6 kr., kopelj z električnem tokom 30 kr. — Obed 60 kr. za osobo.

Za dobre in okusne jedi in pijače je dobro skrbjeno.

Za obilen obisk se uljudno priporoča

Aug. Kulavic,

[34—1]

topliški zdravnik in najemnik.

Neogibno potreben pomoček za svinjorejo.

Mr. Tetley-eva

zdravilna štupa za svinje.

Izvrstna po mnogoterih izkustvih utrjena, z najlepšim vspehom rabljena štupa za vsakojake svinjske bolezni in najboljši pomogljaj proti kugi. — Dobiva pa se v zavitkih (paketih) po 12 in 36 kr. edino le pri

Dom. Rizzoli-ju,

[30—1] lekarni pri Angelju v Novomestu.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Surova vazelina

(Rohwaseline) je

najboljše mazilo za usnje.

To stalno, nespremenljivo, tekoče mazilo je temne barve in se ne nahaja v njem nobena rastlinska ali živalska maščoba ter tudi ne postane nikdar žaltovo.

Sirova vazelina je najboljši pripomoček za obvarovanje usnja, ker najtrdeje usnje takoj mehko in volno stori ter se po vsemu usnji enako razleze in ga obvaruje, da ne strohni in se ne usuši.

Rabi pa se to mazilo za obuvala, da postanejo mehka in da jih voda ne premoči; posebno za **lovske čevlje**; za mazanje **jeremenov, komatov, usnja pri vohih in kočijah.**

Opomniti je treba, da se nahaja na starem usnji mnogo ostankov živalske ali rastlinske maščobe, treba je toraj usnje že od začetka dobro mazati; ko se pa te masti napije, zadostuje potem, da se le nekoliko namaže.

Neobhodno potrebno je to mazilo za vsakega, kateri ima konje, ker je najboljše za mazanje

konjskih kopit.

Vpeljano je to mazilo že za konjska kopita tudi v c. k. vojski po naročilu vis. c. k. ministerstva avstr. z uk. št. 2030. Da je to mazilo za konjska kopita v resnici izvrstno, to pričajo tudi mnoga pohvalna pisma prvih živinozdravnikov. Ta sirova vazelina namreč v konjsko in sploh v vsako živalsko kopito ali rog hitro vleze, ter ga obvaruje, da se ne cepi in se ga nobena bolezen ne prime.

Rabi pa se tudi za mazanje lešaja pri goveji živini, mašin in brizgalnic, ter tudi za mazanje železa, da ne zarujevi.

Sirovo vazelino

pa prodaja v Novem mestu **samo podpisani** ter velja v močnih, plehnatih škatljicah 10 kr. (80 gr. težka), 35 kr. (četrť Kg.), 50 kr. (pol Kg.) in 75 kr. (1 Kg.) Brez škatelj pa se dobiva po 65 kr. Kg.

Vsim tistim pa, kateri želé to mast prodajati, dajem jo veliko cenejše.

V svojej zalogi imam tudi najnovejše vrste cilindre za lampe, tako imenovane

Kugelcilindre.

Odlikujejo se od prejšnjih v tem, da le malo kateri počí in veliko svitleje sveti. [20—2]

FRANC RUS, trgovec

v Novem mestu v Bučarjevi hiši št. 84.

Prijateljem narave, sosebno še prijateljem Prečinske okolice in Ljukenškega gradu naznanjam, da bom po prijazni dovolitvi g. grajščaka Stibelna od 1. maja počenši vsako nedeljo in praznik imel

restavracijo v Ljukenškem gradu

P. n. gostom postregel bom ali v grajščinskih prostorih ali na vrtu z kavo, mrzlim jedili in pijačo.

Za prav obilni obisk se priporoča

[35—1]

Franc Kovač, restavrater.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec